

Jcdegids.be

Een inleiding tot de paddenstoelengeslachten (3)

16/01/2016

JC Delforge

De presentatie kan gedownload worden op het volgende adres:

<http://www.jcdegids.be/jcd-doc.htm>

Inleiding

- De presentatie is ontstaan na de uitgifte van het boek « Veldgids Paddenstoelen » (2013)
 - van Nico Dam / Thomas W. Kuyper
 - ISBN: 9789050114639
 - 500 soorten plaatjeszwammen en boleten
- Algemene kenmerken
- Beschrijving van een 10-tal geslachten a.d.h.v.
 - Opsomming voornaamste kenmerken
 - Type beeld van dat geslacht en sporenkleur
 - Enkele praktijkvoorbeelden
- Dit jaar zullen we naast plaatjeszwammen ook enkele andere geslachten bespreken (tril-, hout- en buikzwammen)

2. Boleten

- Forse paddenstoelen
- Buisjeslaag (verwijderbaar)
- Porien soms andere
- Meesten soorten vormen ectomycorrhiza
- Soms waardplantspecifiek

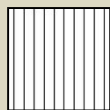
In Vlaanderen 11 genera met ongeveer 70 soorten (boek x 31)

paddenst. (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

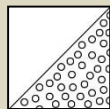

afspraken

plaatjeszwammen

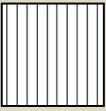

Hout-, tril-, nestzwammen en aardsterren

Gebruik van het boek

- Het boek:
 - Bevat de 500 meest gevonden soorten plaatjeszwammen en boleten in Nederland (komt voor een groot deel overeen met de situatie in Vlaanderen) en vertegenwoordigt 95% van de gevonden soorten in die categorie
 - alfabetisch gerangschikt volgens Latijnse naam
 - hoofdsleutel en detailsleutel
 - macroscopische determinatie
 - ook “gelijkende” soorten
 - Bevat dus **enkel plaatjeszwammen**

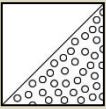
Plaatjeszwammen

Plaatjes

Jcdegids.be

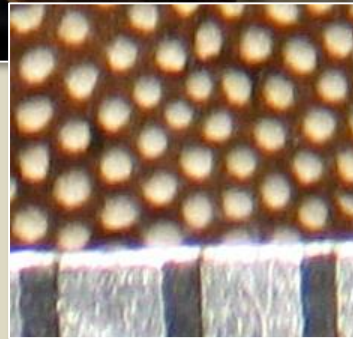
Houtzwammen

poriën

Poriën verbonden > Lamel-
achtige platen

glad

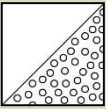

poriën

poriën

Jcdegids.be

Andere zwammen

Nestzwammen

Trilzwammen

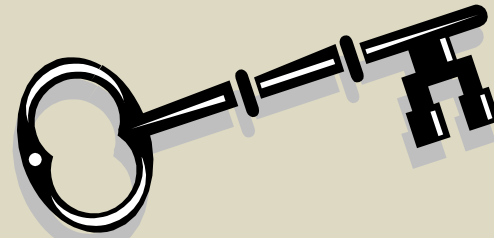

Aardsterren

Hoe paddenstoelen determineren?

Algemene sleutel → **Specifieke** sleutel
voor dat geslacht

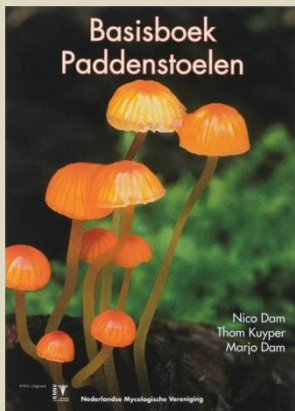
- Niet elke paddenstoelengids heeft een sleutel!

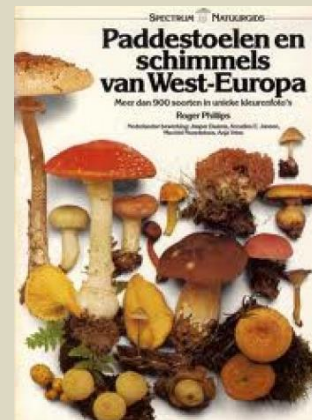
Startsleutel

Een algemene determineersleutel

Enkel
plaatjeszwammen

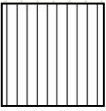
Alle hier
behandelde
zwammen

Sleutelen

Foto's kijken

Jcdegids.be

Waar op letten bij plaatjeszwammen?

Sporenkleur

Hoedoppervlak

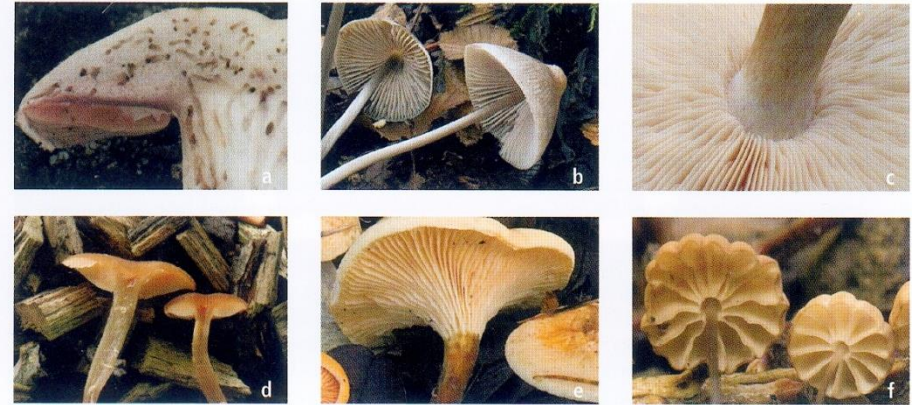
Figuur 2: Drie typen hoedoppervlak. a) Radiaal vezelige hoedhuid van de Sombere vezelkop (*Inocybe fuscidula*); b) Korrelig hoedoppervlak van de Vleeskleurige korrelhoed (*Cystoderma carcharias*); c) Gladde hoedhuid zonder korrelige of radiare structuur van de Barstende leemhoed (*Agrocybe dura*).

Velum

Figuur 1: Diverse vormen van velum. a) Zerkvormig velum aan de steelbasis (volva) bij de Parasietbeurszwam (*Volvariella surrecta*); b) Velumresten in de vorm van plakken/plakjes op de hoed en richels/flappen aan de steelknol bij de Gele knolamaniet (*Amanita citrina*); c) Ringvormig velum hoog op de steel bij het Rimpelig breeksteeltje (*Pholiotina rugosa*); d) vezelig velum op de hoed en door velum gegordelde steel van de Gegordelde elzengordijnzwam (*Cortinarius alnetorum*), bij het linkse exemplaar is de spinnenweb-achtige cortina goed zichtbaar; e) schaars velum bij de Bleke franjehoed (*Psathyrella candolleana*) (vooral op de steel is het al bijna verdwenen, zie de pijl); f) schaares velum bij de Bleke franjehoed (*Psathyrella candolleana*) (vooral op de steel is het al bijna verdwenen, zie de pijl).

Lamelaanhechting

Figuur 3: Lamelaanhechting. a) Vrije lamellen bij de Straatchampignon (*Agaricus bitorquis*); b) Opstijgende, smal aangehechte lamellen bij de Streepsteelmycena (*Mycena polygramma*); c) Uitgebocchte lamellen (met een "gootje" rondom de steel) bij de Okerkleurige veldridderzwam (*Melanoleuca cognata*); d) Breed aangehechte lamellen bij het Gewoon donsvoetje (*Tubaria furfuracea*); e) Aflopende lamellen bij de Valse hanenkam (*Hygrophoropsis aurantiaca*); f) Aan een kraagje rondom de steel (**collarium**) vastgehechte lamellen bij het Dwergwielkje (*Marasmius bulliardii*).

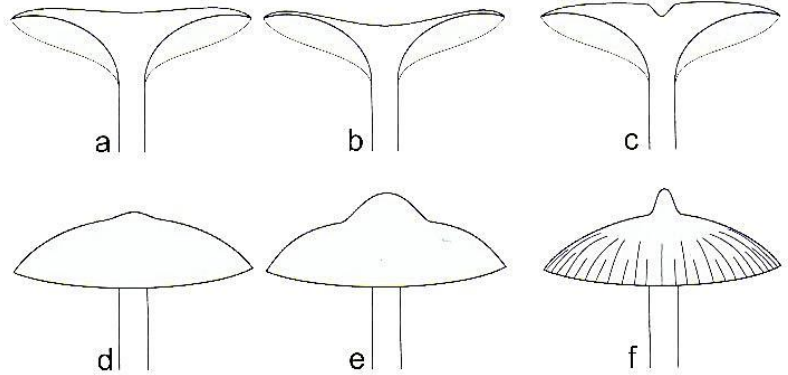
Hygrofaan

Figuur 4: Twee voorbeelden van een hygrofaan hoed, halverwege het indrogen. In beide gevallen is de randzone nog vochtig, relatief donker gekleurd en doorschijnend gestreept, het centrum is al ingedroogd en veel bleker en valer van kleur. Bij verder indrogen krijgt de hele hoed die "droge kleur", en verdwijnt de doorschijnende streping aan de hoedrand; direct boven de steel blijft de hoed vaak wat donkerder. a) een iodoformgordijnzwam (*Cortinarius obtusus* ss. *lato*); b) Gestreepte trechterzwam (*Clitocybe vibecina*).

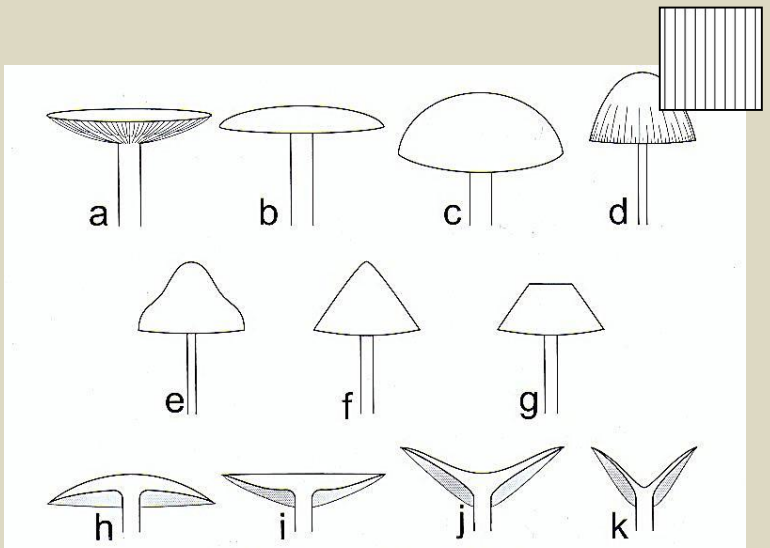
4 illustraties uit het:

"Veldgids Paddenstoelen" van Nico Dam ISBN: 9789050114639

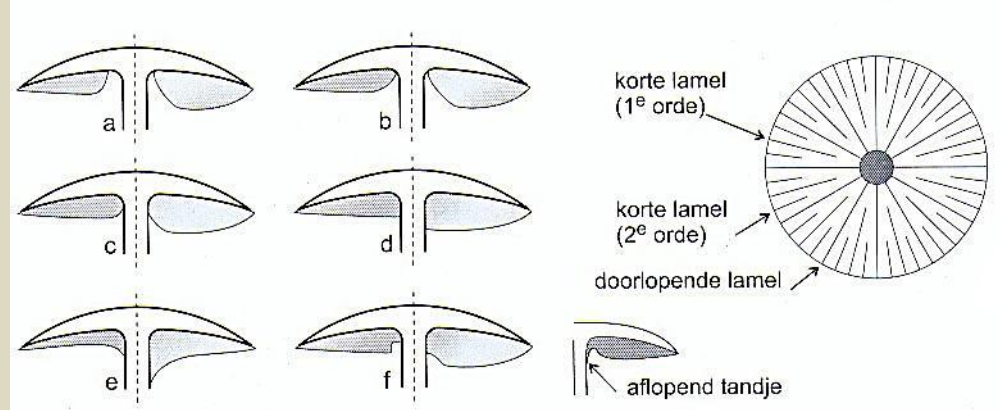
Figuur 3.4: Hoeden met ingedeukt (bovenste rij) of bultig (ouderste rij) centrum. a,b) ingedrukt; c) navet; d,e) umbo; f) papil. Hoed f) is doorschijnend gestreept.

Hoed met ingedeukt of bultig centrum

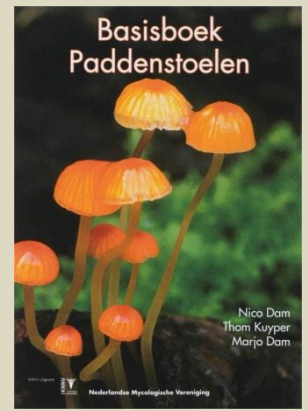
Figuur 3.3: Karakteristieke vormen van de hoed bij Plaatjeszwammen en Boleten. In zij aanzicht: a) vlak; b,c) gewelfd; d) parabolisch; e) klokvormig; f) kegelvormig; g) afgeknot kegelvormig. In doorsnede: h) gewelfd; i) vlak; j) komvormig; k) trechtervormig. Hoed d) is doorschijnend gestreept.

Vorm van de hoed

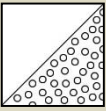

Figuur 3.5: De belangrijkste manieren van aanhechting van de lamellen aan de steel van een Plaatjeszwam: a) vrij; b) diep uitgebocht (ook wel 'smaal aangehecht' of 'bijna vrij' genoemd); c) uitgebocht; d) recht aangehecht; e) aflopend; f) emarginaat (uitgebocht met een gootje rondom de steel), rechts met een aflopend tandje; g) onderaanzicht.

Aanhechting van de lamellen

3 illustraties uit het:
 "Basisboek Paddenstoelen"
 Van Nico Dam
 ISBN: 90-5011-241-2

Waar op letten bij andere zwammen?

Substraat

Waar groeit hij (op)?

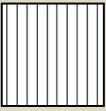
(sporen)Kleur/Geur

Heeft hij een specifieke geur?

Voorkomen/Groeiwijze

Hoe groeit de paddenstoel?

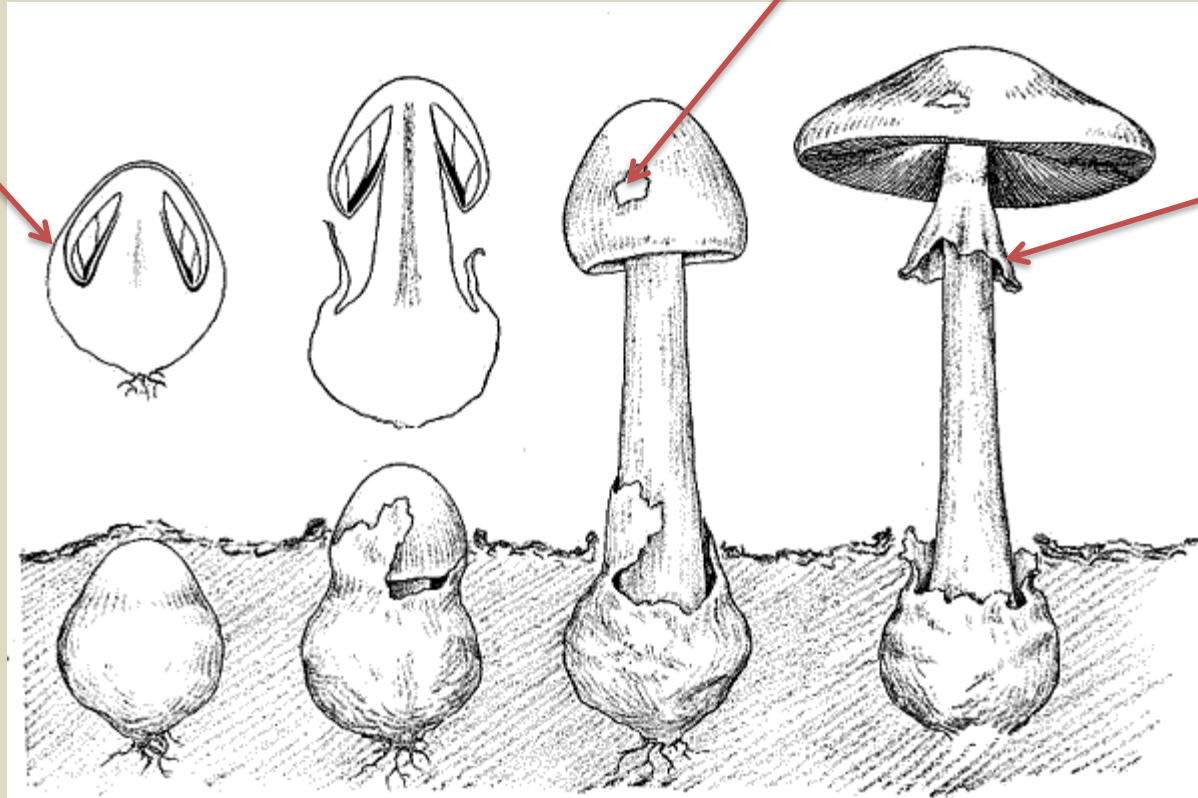

Wat is velum?

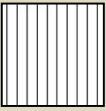
Velum
universale

Restant van het velum universele

Restant van
velum
Partiale
(ring of manchet)

Wat zagen we in 2014?

Jcdegids.be

Boletus edulis - Gewoon eekhoornpaddestoek

Boleten

Lactarius controversus - Populierenkalfsvamp

Melkzwammen

Russula sanguinea - Groene berkhamossula

Russula's

Amanita citrina - Galle kindermantel

Amanieten

Trechterzwammen

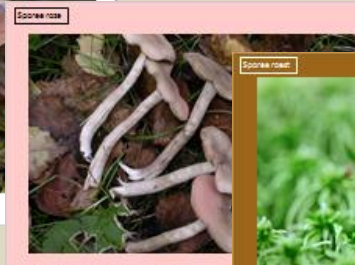

Mycena's

Tricholoma albobrunneum - Witbruine ridderzwam

Ridderzwammen

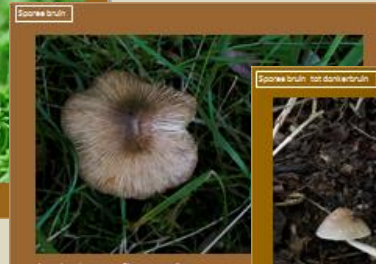
Tricholoma serotinum - Moerlaboortzwam

Satijenzwammen

Cortinarius chrysomadus - Galle vliegenpoffzwam

Gordijnzwammen

Inocybe stipitata - Stropenveeskop

Vezelkoppen

Pachyella multipedata - Sunde/franjoed

Franjehoeden

Conium maculatum - Glimmerinkzwam

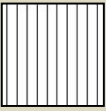
Inktzwammen

Agaricus bisporus - Straatschampignon

Champignons

Wat zagen we in 2015?

Jcdegids.be

Macrolepiota procera - Grote parasolzwam

Parasolzwammen

Laccaria proxima - Schubbele fopzwam

Fopzwammen

Trechtertjes

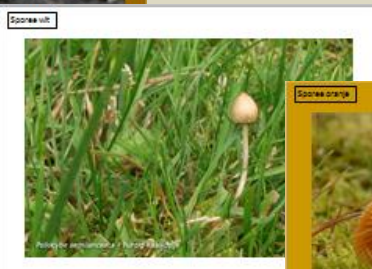
Taalingen

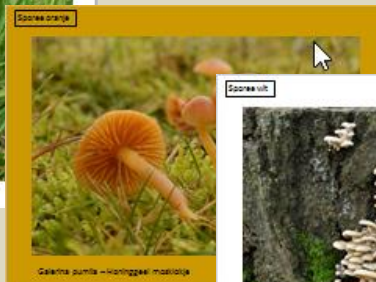
Hertenzwammen

Bundelzwammen

Kaalkopjes

Mosklokjes

Schelpzwammen

Vaalhoeden

Leemhoeden

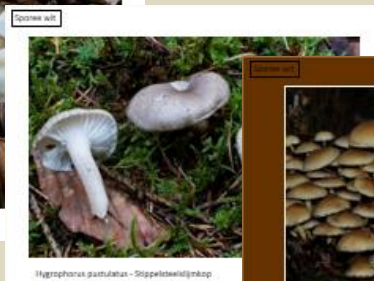

Wat zien we vandaag? (2016)

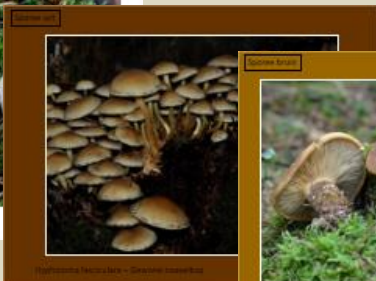
Jcdegids.be

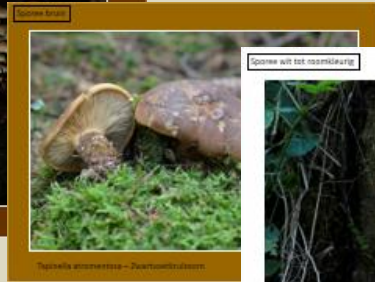
Collybia

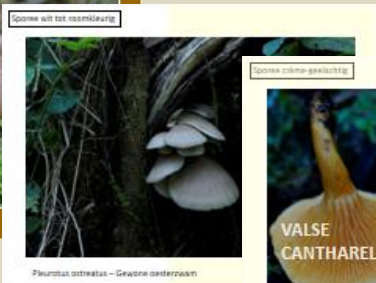
Slijmkoppen

Zwavelkoppen

Krulzomen

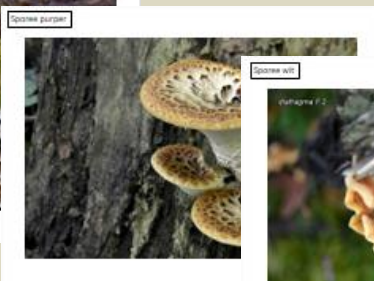
Oesterzwammen

Cantharellen

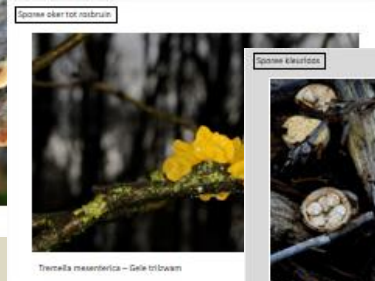
Elfenbankjes

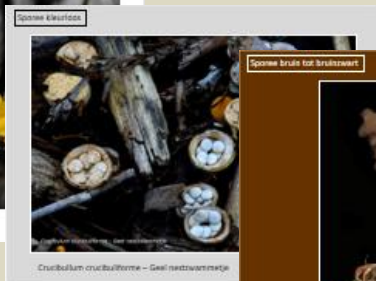
Polyporus

Korstzwammen

Trilzwanen

Nestzwammetjes

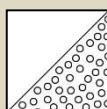
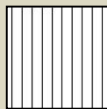

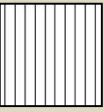
Aardsterren

Ganoderma

(Klik op een geslacht om er naar toe te gaan)

7. Gymnopus(+) (Collybia)

- Klein tot middelgroot
 - Hoed kaal of vlokkig
 - Lamellen aangehecht, wit tot bruinachtig
 - Sporee wit
 - Steel met overlangse vezels
 - Allemaal saprofieten
- In Vlaanderen 18 soorten soorten (boek > 12)

Collybia - Collybia (4)
Gymnopus - Collybia (14)
Rhodocollybia – Collybia (4)

Sporee wit

Gymnopus confluens – Bundelcollybia

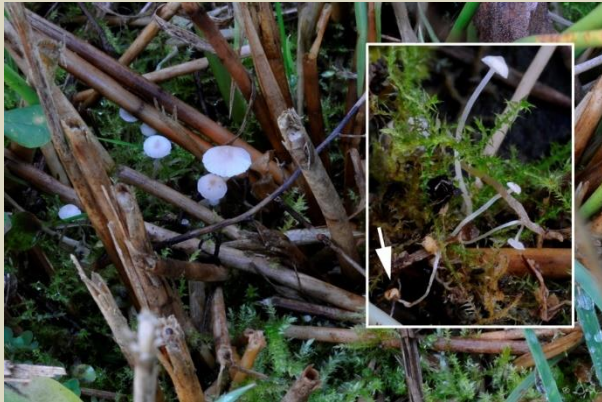
Spoelvoetcollybia

Roestvlekkenzwam

Gewone bottercollybia

Okerknolcollybia

Collybia birrhata - Dwergcollybia

Gewone bottercollybia

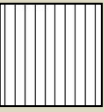
Bundelcollybia

Gymnopus oclor - Donker eikenbladzwammetje

Gewone bottercollybia

10. Slijmkoppen (Hygrophorus)

- Middelgroot
 - Lamellen breed uiteen, dik, wasachtig uitzicht, breed aangehecht of aflopend
 - Vaak kleverige hoed en steel
 - Verslijmd algemeen velum dikwijls aanwezig
 - Sporee wit
 - Mycorrhizazwammen
- In Vlaanderen 15 soorten (boek > 1)

Sporee wit

Jean c Delforge
© 2014

Hygrophorus pustulatus - Stoppelsteelslijmkop

Dennenslijmkop

Sparrenslijmkop

Stippelsteelslijmkop

Amandelslijmkop

Dennenslijmkop

Viltige slijmkop

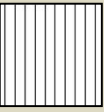
Amandelslijmkop

Ivoorzwam

Stippelsteelslijmkop

10. Zwavelkoppen (Hypholoma)

- Hoed droog, kaal tot vezelig-vlokkig (door velumresten)
- Plaatjes breed aangehecht
- Sporee donker purperbruin
- Hoed en steel meestal geel, soms rood met bittere smaak
- Steel met een cortina (vezelige ringzone), geen ring
- Vaak in bundels op hout of in moerassige plaatsen
- Saprofieten
- In Vlaanderen 14 soorten (boek > 11/1)

Sporee bruin

Hypholoma fasciculare – Gewone zwavelkop

Hypholoma capnoides (Fr.) R. & S. - Dennenzwavelkop

Dennenzwavelkop

Hypholoma fasciculare (Murr.) P. Karst. var. *fasciculare* - Gewone zwavelkop

Gewone zwavelkop

Hypholoma fasciculare var. *pussila* - Dwergzwavelkop

Dwergzwavelkop

Hypholoma lateritium - Rode zwavelkop

Rode zwavelkop

Rode zwavelkop

Hypholoma marginatum - Zilversteelzwavelkop

Zilversteelzwavelkop

Hypholoma elongatum - Bleke moeraszwavelkop

Bleke moeraszwavelkop

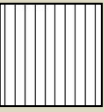
Hypholoma udum - Bruine moeraszwavelkop

Bruine moeraszwavelkop

Hypholoma fasciculare - Gewone zwavelkop

Gewone zwavelkop

21. Krulzomen (Paxillus/Tapinella)

- (middel)Grote soorten met centrale/excentrische steel
- Hoed en steel bruin, hoed glad, fijn fluwelig of kleverig, soms met aangedrukte schubben
- Vlees verkleurt donkerbruin bij kwetsen
- Plaatjes lopen sterk af, vaak aderig vertakt en makkelijk van hoed vlees te verwijderen
- Sporee bruin
- Saprofyten en mycorrhiza-zwammen
- In Vlaanderen 4 soorten (boek > 4)

Paxillus – Krulzoom (3)
Tapinella - Krulzoom (1)

Sporee bruin

Tapinella atromentosa – Zwartvoetkrulzoom

Gewone krulzoom

Tapinella panuoides (Fr.) E.J. Gilbert f. *panuoides* - Ongesteelde krulzoom

Ongesteelde krulzoom

Tapinella panuoides (Fr.) E.J. Gilbert f. *panuoides* - Ongesteelde krulzoom

Ongesteelde krulzoom

Tapinella atrotomentosa - Zwartvoetkrulzoom

Zwartvoetkrulzoom

Paxillus filamentosus - Elzenkrulzoom

Elzenkrulzoom

Paxillus filamentosus (Scop.) Fr. - Elzenkrulzoom

Elzenkrulzoom

Gewone krulzoom

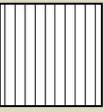

Gewone krulzoom

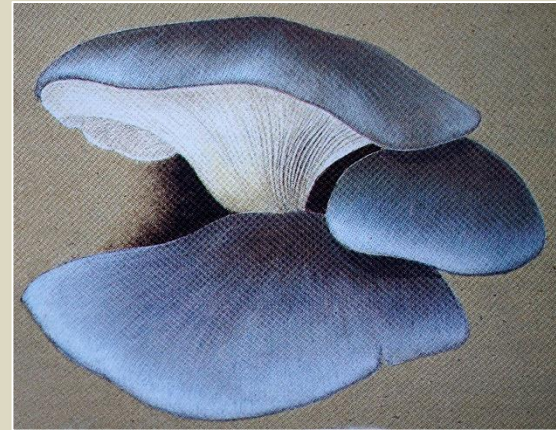
Tapinella atrotomentosa - Zwartvoetkrulzoom

Zwartvoetkrulzoom

17. Oesterzwammen (Pleurotus)

- Klein tot groot zonder velum
- Vaak relatief taai en uitdrogingsbestendig, verder erg variabel
- Lamellen witachtig, aflopend
- Steel meestal kort, zijdelings aangehecht
- Sporee wit tot roomkleurig
- Parasieten en saprofyten > witrot
- In Vlaanderen 5 soorten (boek > 2)

Sporee wit tot roomkleurig

Pleurotus ostreatus – Gewone oesterzwam

Pleurotus pulmonarius (Fr.: Fr.) Quel. - Bleke oesterzwam

Jean C. Delforge © 2012

Bleke oesterzwam

Pleurotus ostreatus - Gewone oesterzwam

Jean C. Delforge © 2012

Gewone oesterzwam

Pleurotus ostreatus - Gewone oesterzwam

Jean C. Delforge © 2012

Gewone oesterzwam

Pleurotus pulmonarius - Bleke oesterzwam

Jean C. Delforge © 2012

Bleke oesterzwam

© Jean C. Delforge

Bleke oesterzwam

Gewone oesterzwam

Schubbige oesterzwam

Phyllotopsis nidulans (Pers.: Fr.) Singer - Oranje oesterzwam

Jean C. Delforge © 2012

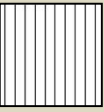
Oranje oesterzwam

Phyllotopsis nidulans (Pers.: Fr.) Singer - Oranje oesterzwam

Jean C. Delforge © 2012

Oranje oesterzwam

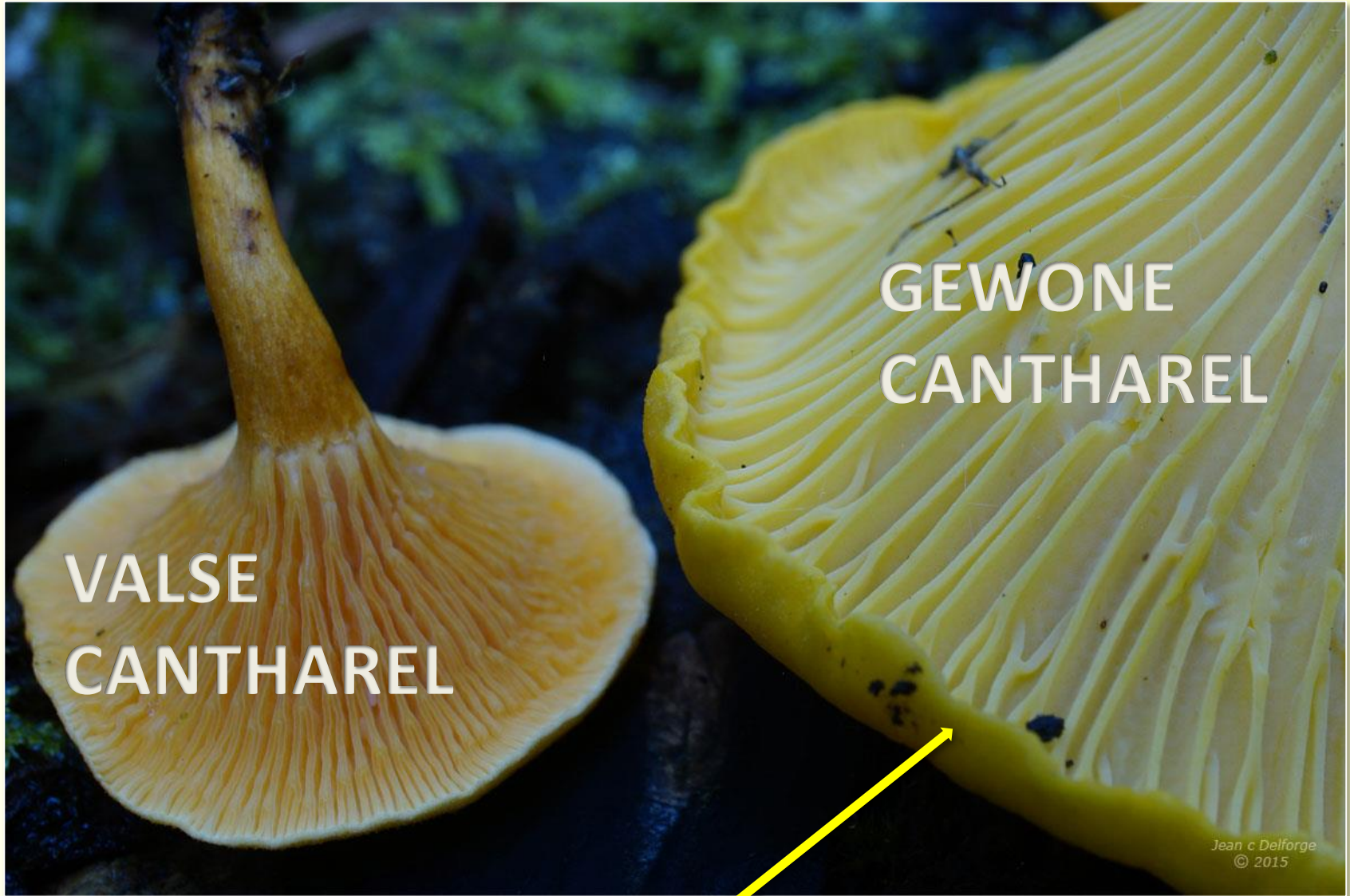

37. Cantharellen (*Cantharellus*)

- Hoed met centrale steel, vaak dunvlezig, met lamelachtige of aderachtige lijsten
- Sporee crème-geelachtig
- Mycorrhizazwammen
- In Vlaanderen 5 soorten (boek > 2)

Sporee crème-geelachtig

Valse
CANTHAREL

GEWONE
CANTHAREL

Jean c Delforge
© 2015

Cantharellus cibarius – Gewone cantharel

Gewone cantharel

Gewone cantharel

Gewone cantharel

Trechtercantharel

Ametistcantharel

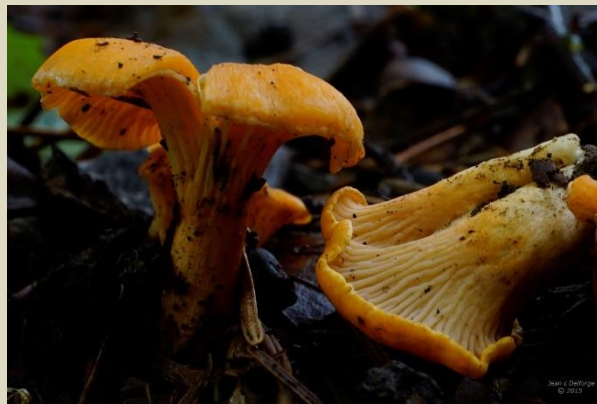

Trechtercantharel

Cantharellus tubaeformis - Trechtercantharel

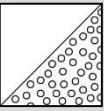
Trechtercantharel

Oranje cantharel

Ametistcantharel

Elfenbankjes (Trametes...)

- Hoed plat, balkon- of rozetvormig
- Vlees lichtgekleurd
- Buisjes min of meer diep in het hoedvlees ingebed
- Sporee wit
- Saprofyten op hout- of wondparasieten, veroorzaken witrot
- In Vlaanderen 14 soorten

Trametes - Elfenbankje (6)
Antrodiella - Elfenbankje (5)
Cerrera - Elfenbankje (1)
Gloeoporus - Elfenbankje (1)
Lenzites – Fopelfenbankje (1)

Sporee wit

Trametes versicolor (L.: Fr.) Pilát – Gewoon elfenbankje

Jean C Delforge
© 2013

Gewoon elfenbankje

Ruig elfenbankje

Lenzites betulinus - Fopelfenbankje

Fopelfenbankje)

Fluweelefenbankje

Gloeoporus dichrous - Tweekleurig elfenbankje

Tweekleurig elfenbankje

Antrodiaella hoehnelli - Geelgerand elfenbankje

Geelgerand elfenbankje

Gezoneerd elfenbankje

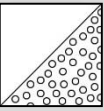

Gezoneerd elfenbankje

Trametes versicolor (L.-Fr.) Pers. - Gewoon elfenbankje

Gewoon elfenbankje

Houtzwam (Polyporus)

- Vlezig of taai-elastisch, steel centraal of zijdelings aangehecht
- Hoed droog, viltig tot beschubd, onderaan met een dunne buisjes laag
- Sporee wit
- Allemaal saprotroof op hout, veroorzaken witrot
- In Vlaanderen 10 soorten

Sporee wit

Polyporus squamosus - Zadelzwam

Polyporus badius (Pers.) Sacc. - Peksteel

Peksteel

Polyporus tuberaster (Lacc.) Fr. - Franjeporiezwam

Franjeporiezwam

Winterhoutzwam

Voorjaarshoutzwam

Polyporus squamosus Huds.: Fr. - Zadelzwam

Zadelzwam

Waaierbuisjeszwam

Peksteel

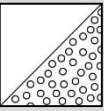
Polyporus varius - Waaierbuisjeszwam

Waaierbuisjeszwam

Polyporus melanopus (Pers.) Fr. - Druppelvlakhoutzwam

Druppelvlakhoutzwam

Korstzwammen (Stereum...)

- Meestal plat op het substraat zittend, de randen hoedachtig afstaand en golvend verbogen, soms waaiervormig, de vruchtbare laag zit aan de buitenkant (resp. onderkant) en is glad
 - Vlees leerachtig tot taai-elastisch
 - Sporee wit
 - Saprofyten of zwakteparasieten op hout, veroorzaken witrot
- In Vlaanderen 11 soorten

Amylostereum – Korstzwam (3)
Chondrostereum – Korstzwam (1)
Porostereum - Korstzwam (1)
Stereum - Korstzwam (6)

Sporee wit

Stereum subtomentosum - Waaierkorstzwam

Gerimpelde korstzwam

Waaierkorstzwam

Gele korstzwam

Dennenbloedzwam

Chondrostereum purpureum (Pers.) Berk. - Paarse korstzwam

Paarse korstzwam

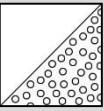
Eikenbloedzwam

Waaierkorstzwam

Twijgkorstzwam

Trilzwammen (Exidia/Tremella)

- Plaatvormig-gekroesd tot tolvormig, week-gelatineus
- Vruchtbare laag met klierachtige wratjes
- Sporee wit
- Allemaal saprotroof, op dood hout, veroorzaken witrot
- In Vlaanderen 20 soorten

Exidia - Trilzwam (7)

Tremella - Trilzwam (13)

Sporee wit

Tremella mesenterica – Gele trilzwam

Exidia truncata - Eikentrilzwam

Eikentrilzwam

Gele trilzwam

Zwarte trilzwam

Bruine trilzwam

Myxarium nucleatum - Klontjestrilzwam

Klontjestrilzwam

Zakjestrilzwam

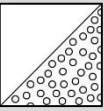
Bruine trilzwam

Toltrilzwam

Spateltrilzwam

Nestzwammetjes (Crucibulum/Cyathus)

- Klein bekervormig met op de bodem lensvormige sporenkapsels (= eieren)
 - Sporen kleurloos
 - Alle soorten saprotroof op dood hout of plantenresten
- In Vlaanderen 4 soorten

Crucibulum - Nestzwammetje (1)
Cyathus - Nestzwammetje (3)

Sporee kleurloos

Crucibulum crucibuliforme - Geel nestzwammetje

Jean c Delforge
© 2014

Crucibullum crucibuliforme – Geel nestzwammetje

Geel nestzwammetje

Bleek nestzwammetje

Gestreept nestzwammetje

Gestreept nestzwammetje

Geel nestzwammetje

Gestreept nestzwammetje

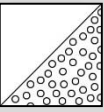
Geel nestzwammetje

Gestreept nestzwammetje

Geel nestzwammetje

Aardsterren (Geastrum)

- Bij rijpheid stervormig met in het midden een stuifbal met de sporenmassa
- Sporee bruin tot bruinzwart
- Allemaal saprotroof op de bodem
- In Vlaanderen 14 soorten

Sporee bruin tot bruinzwart

Geastrum triplex – Gekraagde aardster

Gastrum striatum - Baretaardster

Baretaardster

Gastrum fimbriatum - Gewimperde aardster

Gewimperde aardster

Gastrum fimbriatum - Gewimperde aardster

Gewimperde aardster

Gastrum triplex - Gekraagde aardster

Gekraagde aardster

Gekraagde aardster

Gastrum corollinum (Ratsch) Heide - Tepelaardster

Tepelaardster

Gastrum floriforme - Bloemaardster

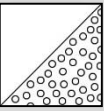
Bloemaardster

Grote vierslippige aardster

Vierslippige aardster

Ganoderma (Ganoderma)

- Eenjarig of meerjarig, hoed balkonvormig
- Buisjes bruin met fijne witachtige poriën
- Vlees taai-elastisch tot kurkachtig-houtig
- Sporee roestbruin
- Parasieten en saprofieten, veroorzaken witrot
- In Vlaanderen 5 soorten

Sporee roestbruin

Jean c Delforge
© 2015

Ganoderma australe – Dikrandtonderzwam

Ganoderma australe - Dikrandtonderzwam

Dikrandtonderzwam

Waslakte

Platte tonderzwam

Ganoderma lucidum - Gesteelde lakzwam

Gesteelde lakzwam

Dikrandtonderzwam

Harslakzwam

Platte tonderzwam

Harslakzwam

Gesteelde lakzwam

Zijn er nog vragen?

Jcdegids.be

colofon

- Illustraties op:
 - dia nr 10 komt uit:
 - “Veldgids Paddenstoelen” van Nico Dam
ISBN 9789050114639, Uitg. KNNV (2013)
 - dia nr 11 komt uit:
 - “Basisboek Paddenstoelen” van Nico Dam
ISBN 90-5011-241-2, Uitg. KNNV (2006)
 - dia nr 17, 20, 23, 26, 29, 32, 35, 38, 41, 44, 47, 50, 53 komen uit:
 - “Mushrooms and Toadstools of Britain and North-Western Europe” van Marcel Bon
 - “Mushrooms and Toadstools of Britain and Europe” van R. Cortecuisse & B. Duhem
- Alle paddenstoelenfoto’s zijn van:
 - Jean Claude Delforge(www.jcdegids.be / jcdegids.smugmug.com)

Startsleutel

- 1.a. Paddenstoel aan de onderzijde met buisjes (poriën) → **Sleutel 2, Boleten**
- 1.b. Paddenstoel aan de onderzijde met lamellen of duidelijke aders, of onderzijde vrijwel glad → 2

- 2.a. Paddenstoel ongesteeld of met korte zijdelings aangehechte steel → **Sleutel 3, Schelpzwammen**
- 2.b. Paddenstoel centraal gesteeld of iets excentrisch gesteeld → 3

- 3.a. Paddenstoel aan de onderzijde met ± duidelijke aders of plooiën, of onderzijde glad → 4
- 3.b. Paddenstoel aan de onderzijde met echte lamellen → 7

- 4.a. Paddenstoel groeiend op oude (zwart geworden, rottende) vruchtlichamen van russula's en melkzwammen. Hoedoppervlak bepoederd → **Asterophora lycoperdoides**
- 4.b. Paddenstoel niet groeiend op oude vruchtlichamen van russula's en melkzwammen. Hoedoppervlak niet bepoederd → 5

- 5.a. Paddenstoel klein en teer, hoed zuiver wit (maar steel kan gekleurd zijn) → 6
- 5.b. Paddenstoel groter en vleziger, en niet zuiver wit → **Sleutel 37, Cantharellen**

- 6.a. Steel wit. Op de grond of begraven hout → **Delicatula integrella**
- 6.b. Steel donkerbruin in onderste helft. Op bladeren van eik of klimop → **Sleutel 17, Taailingen [Marasmius epiphyllus, M. epiphyloides]**

- 7.a. Paddenstoel met opvallend bros vlees (steel breekt als een krijtje) → 8
- 7.b. Paddenstoel zonder opvallend bros vlees → 9

- 8.a. Vruchtlichaam bij kneuzen met melksap. Onderzijde met doorlopende lamellen en tussenlamellen → **Sleutel 4, Melkzwammen**
- 8.b. Vruchtlichaam bij kneuzen zonder melksap. Onderzijde meestal met alleen doorlopende lamellen. (Indien met tussenlamellen, dan hoedhuid niet helder gekleurd en niet afstroopbaar.) → **Sleutel 5, Russula's**

- 9.a. Geur zeer sterk, naar levertraan. Steel fluwelig-harig → **Macrocystidia cucumis**
- 9.b. Geur niet naar levertraan → 10

- 10.a. Sporee wit, wittig, licht geel, geel, zeer bleek roze of lila → 11
- 10.b. Sporee duidelijk gekleurd: groen, rood, oudroze, grijsroze, zalmkleurig, geelbruin, bruin, purperbruin tot zwart → 59

- 11.a. Steelbasis met volvaresten (zakvormige volva of velumgordels of grofwrattige velumresten). Steel vaak met ring. Lamellen vrij → **Sleutel 6, Amanieten**
- 11.b. Steelbasis zonder velumresten. Steel al dan niet met ring → 12

- 12.a. Steel met ring of duidelijke ringzone → 13
- 12.b. Steel zonder ring of ringzone [in twijfelgevallen beide coupletten proberen] → 18

- 13.a. Lamellen vrij → **Sleutel 7, Parasolzwammen**
- 13.b. Lamellen smal tot breed aangehecht of op de steel aflopend → 14

- 14.a. Hoed en steel korrelig-schubbig. Steel met duidelijke velumresten (maar zonder duidelijke ring) → 15, **Cystoderma**
- 14.b. Niet met deze combinatie van kenmerken → 16
- 15.a. Lamellen bij volwassen exemplaren gelig → **Cystoderma jasonis**
- 15.b. Lamellen bij volwassen exemplaren wit → **Cystoderma amianthinum**
- 16.a. Hoed zeer slijmerig, jong grijs, maar snel wit wordend. Op beukenhout, op levende beuken of uit de kroon gevallen takken → **Oudemansiella mucida**
- 16.b. Hoed niet zeer slijmerig, niet wit → 17
- 17.a. In bundels op hout, vaak met zwarte veter-achtige strengen in het substraat. Hoed gelig bruin → **Sleutel 8, Honingzwammen**
- 17.b. Op de grond, zonder zwarte strengen. Hoed grijs. Bij wilg → **Tricholoma cingulatum**
- 18.a. Lamellen vrij → 19
- 18.b. Lamellen smal tot breed aangehecht tot aflopend → 20
- 19.a. Lamellen dik en tamelijk wijd uiteen. Hoed glad, vetzig, geel, oranje of rood, met spitse hoed → **Sleutel 10, Wasplaten [Hygrocybe conica, H. acutoconica]**
- 19.b. Lamellen dun en (zeer) dicht opeen. Hoed met andere kleuren → **Sleutel 7, Parasolzwammen**
- 20.a. Hoed en steel korrelig-schubbig. Steel met duidelijke velumresten → terug naar 15, **Cystoderma**
- 20.b. Niet met deze combinatie van kenmerken → 21

- 21.a. Paddenstoel groeiend op zwart geworden of verrotte vruchtlichamen van russula's en melkzwammen → **Asterophora parasitica**
- 21.b. Niet met deze kenmerken → 22
- 22.a. Steelbasis met opvallende witte myceliumstrengen. Lamellen wijd uiteen. Op (begraven) hout (en daardoor schijnbaar op de grond tussen strooisel) → **Megacollybia platyphylla**
- 22.b. Steelbasis zonder witte strengen → 23
- 23.a. Steel wortelend of met spoelvormig verlengde basis. Lamellen wijd uiteen → 24
- 23.b. Steel niet wortelend → 25
- 24.a. Paddenstoel in bundels aan de voet van eiken. Hoed droog, aan de rand niet gerimpeld → **Gymnopus fusipes**
- 24.b. Paddenstoel solitair, op wortels van beuk. Hoed slijmerig, meestal gerimpeld → **Xerula radicata**
- 25.a. Lamellen (opvallend) dik, wijd uiteen → 26
- 25.b. Lamellen dun, dicht opeen tot wijd uiteen → 27
- 26.a. Lamellen roze tot paars, bij rijpheid wit bepoederd-overstoven door sporen → **Sleutel 9, Fopzwammen**
- 26.b. Lamellen met andere kleur, bij rijpheid niet bepoederd-overstoven → **Sleutel 10, Wasplaten en Slijmkoppen**
- 27.a. Paddenstoel op (soms begraven) kegels van naaldbomen groeiend → 28
- 27.b. Paddenstoel op andere substraten groeiend → 30
- 28.a. Steel behaard. Lamellen zeer dicht opeen → **Baeospora myosura**
- 28.b. Steel (vrijwel) kaal. Lamellen niet opvallend dicht opeen → 29

Hoofdsleutel voorbeeld:

Natuurpunt Educatie

Sleutelen met fungi

Hans Vermeulen

HOOFDWIJZER

- | Paddestoel ontbrekend : parasiterende schimmels, of saprotrofe schimmels op vruchten en op of in andere levensmiddelen **Schimmelwijzer p.107**
- | Paddestoel uitgesproken gelatineus, meestal onregelmatig gelobd (1), maar soms met andere vorm **Knoop- en trilzwamwijzer p.79**
- | Paddestoel schijf-, beker-, nap-, urn-, of turbinevormig (3-8) **Bekerzwamwijzer p.86**
- | Paddestoel draad-, sikkel-, priem-, knots-, koraal-, of sponsvormig (9-14) **Knots - en koraalzwamwijzer p.67**
- | Paddestoel wrat-, spoel-, lip-, kussen-, ring-, bol-, knol-, peer-, ster-, of nestvormig (15-24) **Deelwijzer A, p.32**
- | Paddestoel vlekvormig, korstvormig, korstvormig met randhoedjes, of nier-, spatel-, schelp-, waaiervormig, trompet-, tol-, console- of hoefvormig (25-31) **Deelwijzer B, p.32**
- | Paddestoel duidelijk gescheiden in een steel en een hoed, kop, of kap (32-35) **Deelwijzer B, p.32**

Deelsleutel voorbeeld:

Natuurpunt Educatie

Sleutelen met fungi

Hans Vermeulen

DEELWIJZER A

- | Paddestoel halfondergronds of ondergronds Truffelwijzer p.95
- | Paddestoel bodembewonend Buikzwamwijzer p.83
- | Paddestoel hard of houtskoolachtig en/of ≤ 3 mm en dan zonder poederige inhoud
 - | Paddestoel in de vorm van harde kussentjes > 3 mm en op doorsnede zonder perithecia Deuteromycetenwijzer p.111
 - | Paddestoel ≤ 3 mm, of > 3 mm maar dan op doorsnede met perithecia Kernzwamwijzer p.98
- | Paddestoel breekbaar of elastisch
 - | Paddestoel bij rijpheid inwendig zonder sporenpoeder
 - | Paddestoel 4-10 cm \emptyset Boompui (*Oligoporus ptychogaster*)
 - | Paddestoel hoogstens 1 cm \emptyset Deuteromycetenwijzer p.111
 - | Paddestoel bij rijpheid inwendig met sporenpoeder
 - | Paddestoel > 1 cm \emptyset , niet kussenvormig Buikzwamwijzer p.83
 - | Paddestoel < 1 cm \emptyset , of > 1 cm en dan kussenvormig Slijmzwamwijzer p.116

Deelsleutel voorbeeld:

DEELWIJZER B

- | Met plaatjes (54) Plaatjeszwamwijzer p.33
- | Met gaatjes (54)
 - || Paddestoel met centrale steel (58) en breekbaar Boletenwijzer p.48
 - || Paddestoel met of zonder steel, indien met centrale steel dan taai tot elastisch Gaatjeszwamwijzer p.52
- | Met stekeltjes (54) Stekelzwamwijzer p.60
- | Zonder plaatjes, gaatjes, noch stekeltjes
 - || Paddestoel duidelijk gescheiden in een steel en hoed, kop, of kap (32-35) of trompetvormig (28) Gesteelde koppenwijzer p.62
 - || Paddestoel niet gescheiden in een steel en hoed, kop, of kap Korstzwamwijzer p.71

Sleutel tot het geslacht

1.18. Oesterzwam (*Pleurotus*)

Bij kruisdistel op de bodem	Kruisdisteloesterzwam (<i>P. eryngii</i>)
Hoed viltig tot schubbig, wit	Schubbige oesterzwam (<i>P. dryinus</i>)
Hoed kaal	
Hoed grijs, grijsbruin, donkergrijs	Gewone oesterzwam (<i>P. ostreatus</i>)
Hoed wit, roomkleurig	
Steel zijdelings	Bleke oesterzwam (<i>P. pulmonarius</i>)
Steel excentrisch	Trechteroesterzwam (<i>P. cornucopiae</i>)